C/2024/491

2024.1.23.

P9_TA(2023)0248

A nicaraguai helyzet

Az Európai Parlament 2023. június 15-i állásfoglalása a nicaraguai helyzetről (2023/2743(RSP))

(C/2024/491)

Az Európai Parlament,

— tekintettel a Nicaraguáról szóló korábbi állásfoglalásaira, különösen a nicaraguai helyzetről szóló, 2021. december 16-i ([1]), „Az igazságszolgáltatás elnyomó eszközként való használata Nicaraguában” című, 2022. június 9-i ([2]) és a Nicaraguáról, különösen Rolando Álvarez püspök letartóztatásáról szóló, 2022. szeptember 22-i ([3]) állásfoglalására,

— tekintettel a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének és szóvivőjének Nicaraguáról szóló nyilatkozataira, különösen a rádióállomások bezárásáról és a civil szervezetek megszüntetéséről szóló 2022. augusztus 4-i, a politikai foglyok szabadon bocsátásáról szóló 2023. február 10-i, a politikai ellenfelek állampolgárságának visszavonásáról szóló 2023. február 16-i, valamint az országos tiltakozások ötödik évfordulójáról szóló 2023. április 18-i nyilatkozatokra,

— tekintettel az egyrészről az Európai Unió és tagállamai, másrészről Közép-Amerika közötti társulás létrehozásáról szóló megállapodásra ([4]),

— tekintettel a Nicaraguában elkövetett súlyos emberi jogi jogsértések és visszaélések miatti korlátozó intézkedésekről szóló tanácsi rendeletekre és határozatokra, valamint az ilyen szankciók 2023. október 15-ig történő megújításáról szóló, 2022. október 13-i tanácsi határozatra ([5]),

— tekintettel az ENSZ Nicaraguával foglalkozó emberi jogi szakértői csoportjának (GHREN) 2023. március 2-i jelentésére,

— tekintettel az ENSZ emberi jogi főbiztosának Nicaraguáról szóló 2022. május 9-i és 2023. június 2-i nyilatkozataira,

— tekintettel a Managuai Fellebbviteli Bíróság első büntetőtanácsának 2023. február 8-i, 222 hazaáruló kitoloncolásáról szóló határozatára, valamint a Managuai Fellebbviteli Bíróság elnökének 2023. február 15-i, 94 hazaárulással vádolt személyről szóló nyilatkozatára,

— tekintettel az Emberi Jogok Amerikaközi Bizottságának nyilatkozataira, különösen a nicaraguai politikai foglyok szabadon bocsátását üdvözölő, de az állampolgárságtól való önkényes megfosztást elutasító 2023. február 13-i, a nicaraguai emberi jogi jogsértések eszkalálódását elítélő 2023. február 17-i, valamint a nicaraguai emberi jogi válság kezdetének ötödik évfordulója alkalmából kiadott 2023. április 18-i nyilatkozatokra,

— tekintettel a Nicaraguai Különleges Megfigyelő Mechanizmus jelentéseire,

— tekintettel a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányára (1966), az Egyesült Nemzetek fogvatartottakkal való bánásmódra vonatkozó minimumszabályaira (Nelson Mandela-szabályok, 2015), a női fogvatartottakkal való bánásmódra és a női elkövetőkkel szembeni, szabadságelvonással nem járó intézkedésekre vonatkozó ENSZ-szabályokra (bangkoki szabályok, 2010), valamint a Bécsi Egyezményre (1969),

— tekintettel a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni, 1984. évi ENSZ-egyezményre,

([1]) HL C 251., 2022.6.30., 134. o.
([2]) HL C 493., 2022.12.27., 100. o.
([3]) HL C 125., 2023.4.5., 76. o.
([4]) HL L 346., 2012.12.15., 3. o.
([5]) HL L 268., 2022.10.14., 22. o.

— tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára (1948) és az Emberi Jogok Amerikai Egyezményére (San José-i paktum, 1969),

— tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) és (4) bekezdésére,

A. mivel 2018 óta a nicaraguai rezsim rendszeresen, ismétlődően és önkényesen bebörtönözi, zaklatja és megfélemlíti az elnökjelölteket, az ellenzéki vezetőket és vallási vezetőket, valamint a diák- és vidéki vezetőket, az őslakosokat, az LMBTI-személyeket, az újságírókat, az emberijog-védőket, a civil társadalmi szervezeteket, az üzleti képviselőket és az országon belüli minden egyéb kritikus hangot; mivel a Nicaraguában továbbra is romlik a helyzet,

B. mivel a 2018 áprilisa óta elkövetett emberi jogi jogsértések és visszaélések nem elszigetelt jelenségek, hanem a hatalmi ágak szétválasztásának és a demokratikus garanciáknak a felszámolására, valamint a hatalomnak a Nicaraguai Köztársaság elnökének és alelnökének kezében való teljes koncentrálására irányuló dinamikus folyamat eredményei;

C. mivel 2023. február 9-én az Ortega-Murillo-rezsim 222 önkényesen fogva tartott politikai foglyot deportált az Egyesült Államokba, többek között politikai személyiségeket, a 2021. évi elnökválasztáson potenciális jelölteket, újságírókat, emberijog-védőket és a 2018. évi tüntetéseken tüntetőket; mivel mindannyiukat „hazaárulónak” nyilvánították, és megfosztották állampolgárságuktól;

D. mivel Rolando Álvarez püspök megtagadta a Nicaraguából való kiutasítását, és büntetésként 2023. február 10-én 26 év börtönbüntetésre, valamint állampolgárságától és politikai jogaitól való megfosztásra ítélték, miután „árulás”, „a nemzeti integritás aláásása” és „álhírek terjesztése” vádjával elítélték; mivel Rolando Álvarez jelenleg a La Modelo börtönben van, és 2023. március 25. óta nem fogadhat egyetlen látogatót sem; mivel a 2018-as nemzeti párbeszédben játszott közvetítői szerepe ellenére folytatódik az egyház elleni kemény fellépés, apácák kiutasításával, valamint számos pap és egyházi alkalmazott letartóztatásával; mivel áprilisban a Vatikán bezárta nicaraguai nagykövetségét, miután az ország rezsimje a diplomáciai kapcsolatok felfüggesztését javasolta;

E. mivel Rolando Álvarez mellett 2023. április 30. óta legalább 46 politikai fogoly – köztük olyanok is, akiket már 2018 óta fogva tartanak – továbbra is elfogadhatatlan körülmények között van bebörtönözve zárt ajtós tárgyalásokat követően, amelyek nem tartották tiszteletben a tisztességes eljárásra vonatkozó alapvető garanciákat; mivel az állami elnyomó rendszer az igazságszolgáltatás egyértelmű közreműködésével épült ki;

F. mivel 2023. február 15-én további 94 politikai ellenfelet fosztottak meg állampolgárságuktól, tulajdonukat pedig lefoglalták, miután a nemzeti integritás aláásására irányuló összeesküvéssel és hamis információk terjesztésével vádolták őket; mivel mintegy egyharmaduk továbbra is Nicaraguában van;

G. mivel számos ország állampolgárságot vagy átmeneti védelmet ajánlott fel a Daniel Ortega és Rosario Murillo rezsimje által hontalanná tett nicaraguai állampolgároknak; mivel Spanyolország a 222 száműzetésben élő személynek felajánlotta az állampolgárságot;

H. mivel 2023 májusában jelentések szerint országszerte 63 embert tartóztattak le önkényesen és vádoltak meg „a nemzeti integritás aláásására irányuló összeesküvéssel” és „álhírek terjesztésével”, mely vádakat a rezsim a bírálóinak elhallgattatására használ;

I. mivel 2023. május 9-én és 11-én a Nicaraguai Legfelsőbb Bíróság úgy határozott, hogy 26, a rezsimet bíráló ügyvéd és közjegyző, köztük az ország legjelentősebb emberijog-védői, már nem gyakorolhatják a jogot Nicaraguában;

J. mivel 2018 áprilisa óta a nicaraguai kormány több mint 3 300 nonprofit szervezetet és alapítványt – köztük női szervezeteket és a katolikus egyházhoz kapcsolódó szervezeteket – zárt be, számtalan embert megfosztva az ezek szolgáltatásaihoz vagy támogatásához való hozzáféréstől; mivel számos egyetem jogi státuszát visszavonták a diákok elégedetlenségének elfojtása érdekében; mivel médiaorgánumokat is bezárásra kényszerítettek;

K. mivel 2023. június 9-én a nicaraguai kormány elkobozta annak a 222 politikai fogolynak a javait, akiket februárban száműzetésbe kényszerítettek azt követően, hogy elítélték őket „a nemzet szuverenitása, függetlensége és önrendelkezése elleni cselekmények elkövetéséért”;

L. mivel – amint azt az ENSZ menekültügyi főbiztosa kijelentette – az emberijog-védők és másként gondolkodók állampolgárságának önkényes alapon történő visszavonása sérti a nemzetközi jogot, különösen az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 15. cikkét, valamint a hontalan személyek jogállásáról szóló 1954. évi egyezményt és a hontalanság eseteinek csökkentéséről szóló 1961. évi egyezményt; mivel Nicaragua valamennyi fent említett eszköz részes fele;

M. mivel az ENSZ Nicaraguával foglalkozó emberi jogi szakértői csoportja közzétette a nicaraguai helyzetről szóló első jelentését, amely leírja, hogy a rendőrség és a nemzeti büntetés-végrehajtási rendszer ügynökei, valamint a rezsimet támogató fegyveres csoportok tagjai hogyan követtek el bírósági eljárás nélküli kivégzéseket, és alkalmaztak önkényes fogva tartást, valamint fizikai és pszichológiai kínzást, többek között szexuális és nemi alapú erőszakot, a politikai ellenfelek elfogásával, kihallgatásával és fogva tartásával összefüggésben;

N. mivel a nicaraguai rezsim 2022. szeptember 28-án indokolatlan döntést hozott arról, hogy kiutasítja az EU nicaraguai küldöttségének vezetőjét, és megszakította diplomáciai kapcsolatait a Holland Királysággal; mivel az EU viszonossági alapon úgy reagált, hogy a Nicaraguai Köztársaság EU-hoz akkreditált képviseletének vezetőjét nemkívánatos személynek nyilvánította;

O. mivel 2022-ben a politikai, társadalmi, emberi jogi és gazdasági válságok következtében nőtt a nicaraguaiak más országokba irányuló migrációja; mivel 2018 óta több mint 192 000 nicaraguai menekült Costa Ricába menedékkérőként vagy menekültként; mivel ez a tendencia aláásható Costa Rica menekültügyi rendszerét és túlterhelheti az országban működő támogató hálózatokat;

P. mivel az Ukrajna elleni jogellenes, provokáció nélkül indított és indokolatlan orosz agressziós háború kezdete óta az Ortega-Murillo-rezsim szisztematikusan támogatta az orosz rezsimet az ENSZ határozataiban; mivel Oroszország katonai felszereléssel támogatja Nicaraguát, és továbbra is orosz katonai jelenlétet tart fent az országban; mivel az Oroszország és Nicaragua között aláírt számos megállapodás alátámasztja az Ortega-Murillo-rezsim és a Putyin-rezsim közötti szoros kapcsolatra és kölcsönös támogatásra utaló egyértelmű bizonyítékot;

1. határozottan elítéli, hogy a nicaraguai rezsim kizárólag politikai okokból széles körben rendszeresen és szándékosan emberi jogi jogsértéseket követ el lakossága ellen; hangsúlyozza, hogy ezek a jogsértések emberiesség elleni bűncselekményeknek minősülnek, amint azt az ENSZ Nicaraguával foglalkozó emberi jogi szakértői csoportja megállapította; elítéli a rezsim által a lakosság elhallgattatására alkalmazott gyakorlatokat; megerősíti a nicaraguai lakosság iránti szolidaritását, valamint a számukra nyújtott folyamatos és szilárd támogatását;

2. tudomásul veszi 222 politikai fogoly szabadon bocsátását, azonban elítéli a nicaraguai rezsim azon döntését, hogy kitoloncolja őket, megfosztja őket állampolgárságuktól, valamint polgári és politikai jogaiktól, befagyasztja vagyoni eszközeiket és elkobozza vagyonukat; emlékezteti a nicaraguai hatóságokat, hogy a nemzetközi jog tiltja az állampolgárságtól való önkényes megfosztást, és felszólítja a nicaraguai hatóságokat, hogy haladéktalanul vonják vissza ezeket a lépéseket, és hagyjanak fel a másként gondolkodók és az emberijog-védők politikai indíttatású üldözésével és az ellenük alkalmazott megtorló cselekményekkel;

3. aggodalmának ad hangot amiatt, hogy az állampolgárságuktól megfosztott, de Nicaraguában maradt személyek polgári értelemben halottak; felszólítja a nicaraguai kormányt, hogy garantálja a Nicaraguában maradó emberijog-védők, többek között Vilma Nuñez de Escorcia életét és sérthetetlenségét;

4. aggodalmát fejezi ki a deportált személyek nicaraguai rokonainak helyzete, valamint az országban maradt és üldözött személyek, illetve családtagjaik helyzete miatt; hangsúlyozza, hogy meg kell könnyíteni a családegyesítési folyamatokat; hangsúlyozza továbbá, hogy figyelemmel kell kísérni annak a 222 nicaraguai állampolgárnak a jóllétét, akiket eredetileg az Egyesült Államokba deportáltak, illetve akiket megfosztottak állampolgárságuktól;

5. bizonyítékot követel arra, hogy Rolando Álvarez püspök életben van; megismétli felhívását, hogy azonnal és feltétel nélkül bocsássák szabadon őt és valamennyi önkényesen fogva tartott politikai foglyot, ellenzéki aktivistát, emberijog- és környezetvédőt, a katolikus egyház tagjait és újságírókat, továbbá szüntessék meg az ellenük folytatott eljárásokat és semmisítsék meg az ellenük hozott ítéleteket, továbbá szorgalmazza valamennyi menekült és száműzött személy biztonságos hazatérését;

6. elítéli a rendőrség és a büntetés-végrehajtási hatóságok valamennyi fogva tartott személy elleni folyamatos pszichológiai és fizikai bántalmazását, amelynek a nők és az LMBTI-közösség tagjai különösen ki vannak téve, valamint elítéli azt a helyzetet, hogy egyeseket teljesen elkülönítve tartanak fogva, anélkül, hogy kapcsolatba léphetnének ügyvédjükkel és családjukkal, illetve orvosi ellátást vehetnének igénybe; kéri, hogy a családokat tájékoztassák a fogva tartott szeretteik egészségi állapotáról; emlékezteti a nicaraguai rezsimet arra a felelősségére, hogy biztosítsa, hogy a fogva tartási körülmények megfeleljenek a nemzetközi emberi jogi kötelezettségeinek és az olyan normáknak, mint az ENSZ fogvatartottakkal való bánásmód minimumszabályai (a Nelson Mandela-szabályok);

7. aggodalmát fejezi ki a büntetőjog manipulálása és az igazságszolgáltatási rendszer arra való felhasználása miatt, hogy a polgári és politikai jogok gyakorlását, valamint a vallás és meggyőződés szabadságát bűncselekménnyé nyilvánítsák; felszólít a 2018 óta elfogadott korlátozó törvények hatályon kívül helyezésére, amelyek indokolatlanul beavatkoznak a polgári és demokratikus térbe; felszólítja a nicaraguai hatóságokat, hogy támogassák és tartsák tiszteletben az emberi jogokat, és tegyék lehetővé a nicaraguai nép számára polgári és politikai jogaik gyakorlását; sürgeti a nicaraguai hatóságokat, hogy tegyék lehetővé a nemzetközi szervezetek és a civil társadalmi szervezetek számára az országba való korlátlan bejutást;

8. felszólítja a nicaraguai rezsimet, hogy hagyjon fel a nem kormányzati szervezetek és a civil társadalmi szervezetek önkényes bezárásával, és állítsa vissza a jogi chartát minden olyan szervezet, politikai párt, vallási szervezet, médiaszövetség és médiaorgánum, egyetem és emberi jogi szervezet számára, amelyet önkényesen zártak be, valamint adjon vissza minden olyan vagyontárgyat, eszközt, dokumentumot és felszerelést, amelyet tőlük jogtalanul lefoglaltak, és állítsa vissza legitim jogállásukat;

9. felszólítja az EU-t és tagállamait, hogy az emberi jogok tiszteletben tartására vonatkozó konkrét garanciákat vezessenek be az elkülönített európai alapok tekintetében, beleértve azokat az eseteket is, amikor ezeket a pénzeszközöket multilaterális és pénzügyi intézményeken, például a Közép-amerikai Gazdasági Integrációs Bankon keresztül osztják ki, és végezzenek szigorú ellenőrzést annak biztosítása érdekében, hogy ezek a pénzeszközök ne járuljanak hozzá a nicaraguai rendszer megerősítéséhez;

10. kiemeli és méltatja a Nicaraguában tevékenykedő civil társadalom, emberijog- és környezetvédők, katolikus egyház, valamint újságírók kulcsfontosságú szerepét; kéri az Európai Külügyi Szolgálatot és a Bizottságot, hogy erősítsék meg a velük folytatott rendszeres párbeszédet, és erősítsék meg a létfontosságú munkájukat támogató mechanizmusokat, valamint hogy szorosan kövessék nyomon a helyzetet a helyszínen, többek között az ellenzéki vezetők és a kormányt bírálók börtönben vagy házi őrizetben történő meglátogatása révén; felszólítja az EU-t és a tagállamait, hogy használjanak fel minden rendelkezésükre álló eszközt, beleértve a vízumokat is arra, hogy megkönnyítsék a veszélyben lévő emberijog-védők és egyéb személyek mobilitását, és biztosítsák munkájuk folyamatosságát;

11. felhívja a Bizottságot, az Európai Külügyi Szolgálatot és a tagállamokat, hogy növeljék a nicaraguai ellenzék jelenleg száműzetésben élő tagjainak nyújtott támogatást, valamint továbbra is szorosan működjenek együtt a nicaraguai rezsim elől jelentős számban menekülő migránst fogadó országokkal – különösen Costa Ricával –, és támogassák őket; kéri a Bizottságot és a tagállamokat, hogy fejlesztési együttműködési ügynökségeiken keresztül hozzanak létre és segítsenek elő egyedi programokat a nicaraguai fiatalok és az oktatáshoz való joguktól megfosztott diákok oktatásának támogatására;

12. felszólítja az EU-t, hogy támogassa az érdemi nemzeti párbeszéd lehetőségét és aktívan vegyen részt abban, és továbbra is ragaszkodjon a párbeszéd elengedhetetlen feltételeihez, beleértve az önkényesen fogva tartott politikai foglyok szabadon bocsátását, a jogállamiság és szabadságok helyreállítását, az elnyomás és a félelem megszüntetését, az önkényesen betiltott politikai pártok és szervezetek jogállásának visszaállítását, a száműzöttek kivétel nélkül és teljes garanciákkal történő visszatérését, a nemzetközi emberi jogi szervek visszatérését az országba, valamint szabad, tisztességes és átlátható választások megtartását;

13. felhívja a nicaraguai rezsimet, hogy hajtsa végre az ENSZ Nicaraguával foglalkozó emberi jogi szakértői csoportja jelentésében szereplő, valamint az ENSZ emberi jogi főbiztosa által kiadott ajánlásokat; sürgeti a nicaraguai intézményeket, hogy számolják fel a büntetlenséget az emberi jogok súlyos megsértése és az emberi jogi visszaélések terén, és biztosítsák az áldozatok számára az igazságszolgáltatáshoz és a teljes jóvátételhez való hozzáférést; üdvözli az ENSZ Nicaraguával foglalkozó emberi jogi szakértői csoportja megbízatásának megújítását, és kéri, hogy az EU és tagállamai továbbra is támogassák létfontosságú munkáját;

14. felhívja a figyelmet az igazságszolgáltatási rendszer folyamatos instrumentalizálására és a bírák ebben való bűnrészességére; megismétli arra irányuló felhívását, hogy a bírákat és ügyészeket mielőbb vegyék fel az EU által szankcionált személyek jegyzékébe, valamint hogy a szankcionált személyek és szervezetek jegyzékét terjesszék ki Daniel Ortegára és belső körére;

15. hangsúlyozza, hogy az EU és a Latin-amerikai és Karibi Államok Közössége (CELA) közötti közelgő csúcstalálkozó lehetőséget kínál a jogállamiság, a demokrácia és az emberi jogok elveinek érvényesítésére, és felszólítja a résztvevőket, hogy tartsák be ezeket az elveket; rámutat, hogy ez nem lesz lehetséges a civil társadalom valóban átlátható, átfogó és érdemi bevonása nélkül; felhívja az EU–CELAC csúcstalálkozót, hogy adjon ki nyilatkozatot, amelyben mindkét régióban – különösen Nicaraguában – követeli az emberi jogok tiszteletben tartását; emlékeztet arra, hogy az EU–Közép-Amerika társulási megállapodás szerint Nicaraguának tiszteletben kell tartania és meg kell szilárdítania ezeket az alapelveket; megismétli kérését, hogy a jelenlegi körülmények fényében léptessék életbe a társulási megállapodás demokratikus záradékát;

16. felszólítja a tagállamokat, hogy építsenek a nicaraguai hatóságok által elkövetett emberiesség elleni bűncselekményekkel kapcsolatban az ENSZ Nicaraguával foglalkozó emberi jogi szakértői csoportja által gyűjtött bizonyítékokra, és támogassák a büntetlenség megszüntetését Nicaraguában, többek között azáltal, hogy az egyetemes joghatóság gyakorlása révén hivatalos vizsgálatokat indítanak és jogi lépéseket tesznek a felelősök ellen; ösztönzi a tagállamokat, hogy indítsanak eljárást Nicaraguával szemben a Nemzetközi Bíróság előtt az ENSZ kínzás és a kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni egyezményének megsértése miatt, amelynek Nicaragua is részes fele;

17. elítéli, hogy a nicaraguai rezsim feltétel nélkül támogatja Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúját, és aggodalmát fejezi ki a nicaraguai lakosság további elnyomását célzó orosz katonai segítségnyújtás miatt; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Nicaragua egyre inkább elszigetelődik a nemzetközi közösségtől; elítéli a nicaraguai hatóságok agresszív retorikáját; ismét hangsúlyozza, hogy az emberi jogok egyetemessége a nemzetközi emberi jogi normák sarokköve;

18. ismételten felszólít Alessio Casimirri Olaszországnak történő azonnali kiadatására;

19. kéri az Elnökök Értekezletét, hogy engedélyezze tényfeltáró küldöttség indítását a nicaraguai helyzet nyomon követésére;

20. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, valamint az Amerikai Államok Szervezete főtitkárának, az Euro–Latin-amerikai Parlamenti Közgyűlésnek, a Közép-amerikai Parlamentnek, a Latin-amerikai és Karibi Államok Közössége soros elnökségének, a Vatikánnak és a Nicaraguai Köztársaság kormányának és parlamentjének.